

**Posudek vedoucího diplomové práce Petra Schweinera
„Vyvlastnění staveb a pozemků“**

Předložená diplomová práce o rozsahu 103 stran textu je členěna, kromě úvodu a závěru, do 8 kapitol. Autor v nich postupně rozebírá prameny právní úpravy vyvlastnění, pojmu vyvlastnění, předmětu vyvlastnění (pokud jde o stavby a pozemky) a smyslu (slovy práce „účelu“) tohoto právního institutu, hmotněprávním předpokladům (slovy práce „podmínkám“) vyvlastnění, vlivu vyvlastnění na práva třetích osob, řízení o vyvlastnění, soudní kontrole vyvlastnění, zrušení vyvlastnění a porovnání tohoto právního institutu s některými jinými veřejnoprávními zásahy do vlastnického práva. Osnova práce je poměrně podrobně rozpracována.

Zvolené téma je tradičně „nosné“ a i v současnosti velice aktuální. Autor přistoupil k jeho zpracování se zjevným zápalem. Prokázal schopnost pracovat s právními předpisy, s odbornou literaturou i s judikaturou. K tématu přistupoval systematicky a hojně využíval možnosti konzultací. Ocenit lze snahu o vlastní hodnocení a právní úpravy včetně kritického postoje k řadě ustanovení.

K obsahu práce nemám zásadnějších výhrad. Z jednotlivých dílčích připomínek mohu uvést:

- Vývoj „obecné úpravy“ vyvlastnění byl složitější (str. 9); k „příklonu“ obecné úpravy ke stavebnímu právu přispěly zejména prvorepublikové předpisy o stavebním ruchu; sám zákon č. 30/1878 ř. z., jenž se týče vyvlastňování k účelu stavění železnic a provozování jízdy po nich, byl zrušen v r. 1951.
- Jak rozumět formulaci „obsahuje ... úpravu ... hmotněprávních podmínek vyvlastnění včetně toho, kdy institut vyvlastnění lze užít“?; (str. 10).
- Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, se týká i vyvlastňování movitých věcí; (str. 11; správně na str. 90).
- Zmíněné meliorační zařízení je ovšem věcí nemovitou (str. 15).
- Při vymezení pojmu stavba je zapotřebí vzít v potaz i ustanovení § 2 odst. 4 stavebního zákona (str. 16).
- Vztah vyvlastnění k § 151o odst. 3 občanského zákoníku by bylo třeba posoudit z více hledisek (str. 19; zmínka o hledisku veřejného zájmu je na str. 92 in fine).
- Ustanovení § 5 odst. 4 zákona o vyvlastnění je třeba vykládat ve vztahu k ustanovení § 142 občanského zákoníku (str. 20).
- „Důvodem“ ve čtvrtém odstavci na str. 22 autor vlastně rozumí „účel“, tento termín mohl užít již od počátku.
- „Projednání územně plánovací dokumentace“ nelze brát jako oznámení účelu vyvlastnění, pokud expropriační titul vzniká až jejím vydáním (str. 23; ve vztahu ke stavebněprávním titulům podle § 170 odst. 1 stavebního zákona je tato okolnost zmíněna na str. 24).

- K problematice veřejně prospěšných staveb se váže i ustanovení § 101 stavebního zákona (str. 25).
- Problém zmíněný ve čtvrtém odstavci na str. 26 svědčí spíše o „mezeře“ ve vymezení expropriačních titulů (absence takového titulu v souvislosti s ochrannými pásmy).
- Expropriační titul podle § 170 odst. 1 písm. d), rozebíraný na str. 27, není uveden ve výčtu na str. 24.
- S pochybností o ústavní konformnosti ustanovení rozebíraného ve druhém odstavci na str. 30 lze souhlasit, argumentaci by ale po mém soudu bylo třeba vést jinudy.
- K textu předposledního odstavce na str. 30 a násl. odstavců musím podotknout, že vyvlastnitelem je v daném případě výlučně stát (správně na str. 63). K podobnému problému řešenému v jiném oboru státní správy srov. § 60 odst. 3 a 4 platného znění zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.)
- Ustanovení § 17 odst. 2 platného znění zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, které upravuje institut „podobný vyvlastnění“, bylo rozebrat na jiném místě než na str. 32 a 33 (správná je „pochybnost“ autora vyslovená na str. 34 a 90).
- Mám za to, že ustanovení § 33 odst. 1 zákona č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech, jak je v současnosti formulováno, expropriační titul nezakládá (str. 35 a 36).
- Opatření obecné povahy o stavební uzávěře se vydává výlučně z moci úřední; je vhodnější hovořit o „podnětu“ než o „návrhu“ (str. 37).
- V předposledním odstavci na str. 37 je uveden starší termín „vodo hospodářský“ namísto dnešního termínu „vodopravní“; na jiných místech však autor užívá správné terminologie.
- Lze textu na str. 38 rozumět tak, že zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny vlastně žádný expropriační titul neobsahuje?
- V případě zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích, nejde jen o oprávnění provozovatele přenosové soustavy (str. 38; správně na str. 64).
- Je třeba rozlišovat mezi „volnou úvahou“ a uvážením při výkladu neurčitých právních pojmů (str. 43).
- Termín „řízení, kterým se schvaluje územně plánovací dokumentace“, je nepřesný (str. 47; s názorem diplomanta lze ovšem po mém soudu souhlasit!).
- Soud příslušný k projednání dědictví je také okresní soud, resp. při zmínce o okresním soudu chybí zmínka o místní příslušnosti (str. 51 a 52).
- V textu o náhradě v podobě jiného pozemku nebo jiné stavby chybí odkaz na ustanovení § 11 zákona o vyvlastnění (str. 52; na ně odkazuje až text na str. 54 a 78).

- U tzv. druhé skupiny práv třetích osob (str. 56 a 57) je zapotřebí uvažovat též o účelu vyvlastnění.
- Úvahu o přivolení soudu k výpovědi z bytu řeší podle okolností daných se zřetelem na účel vyvlastnění § 711a odst. písm. c) občanského zákoníku (str. 57 a 58).
- Při obecném vymezení účastníků správního řízení je třeba zdůraznit „přímé“ dotčení právních poměrů (str. 62).
- V poslední větě pátého odstavce na str. 62 nejde o prolomení formálního pojetí účastenství, nýbrž o otázku aktivní legitimace.
- Zásada koncentrace vyvlastňovacího řízení je ovšem nepochybně „podřazena“ zásadě legality (str. 68 a 69).
- Při úvahách v předposledním a v posledním odstavci na str. 70 je třeba povšimnout si i ustanovení § 49 odst. 3 správního řádu.
- Právně nepřipustnou žádostí je i žádost podaná jinou osobou než tou, která je k jejímu podání aktivně legitimována (str. 73).
- Meritorní rozhodnutí ve vyvlastňovacím řízení může být buď pozitivní, nebo negativní (k partii 6.6.3. na str. 73 a 74).
- Vyloučení odkladného účinku u odvolání proti negativnímu rozhodnutí může být praktické pouze s ohledem na ustanovení § 23 odst. 4 vyvlastňovacího zákona (str. 75 nahore).
- Za zmínku stály problémy spojené s případným rozvrhem náhrady na různé osoby (k druhému odstavci na str. 78).
- Tvrzení o tom, kdy je soudní řízení zahájeno, je nepřesné (k poslednímu odstavci na str. 84).
- V případě zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, bylo lépe hovořit o jiné než obecné formě vyvlastnění (str. 90).

Namísto standardního formálně vyčleněného poznámkového aparátu jsou „poznámky“ včetně odkazů přímou součástí textu, což třeba akceptovat vzhledem k charakteru zpracování textu práce, která byla autorem diktována.

Celkově mám za to, že diplomant svůj úkol zvládl na velmi slušné úrovni.

Otázky k obhajobě:

1. Rekapitulujte právní prostředky ochrany vyvlastňovaného a srovnajte jejich efektivnost.
2. Rozved'te úvahy o legitimitě preferovaného „nového“ právního režimu vyvlastňování vybraných staveb dopravní infrastruktury.

V Praze dne 20. května 2010

JUDr. Ing. Josef Staša, CSc.